

Naslov clanka/article:

**ZBIRKA RAZISKOVALNIH PODATKOV SMRTNE
ŽRTVE MED PREBIVALSTVOM NA OBMOČJU
REPUBLIKE SLOVENIJE MED DRUGO SVETOVNO
VOJNO IN NEPOSREDNO PO NJEJ**

Avtor/ Author:

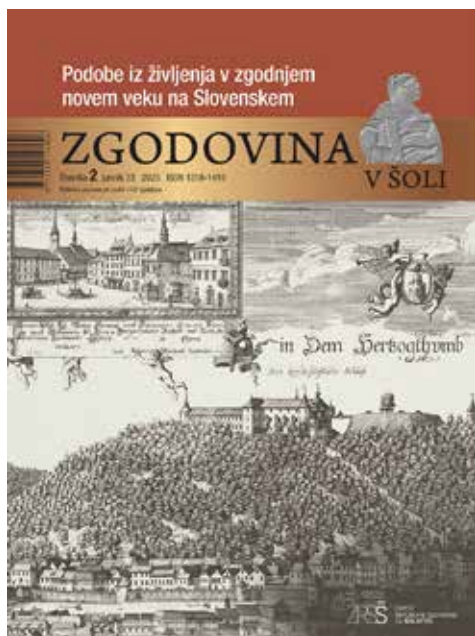
Marta Rendla, Mojca Šorn, Tamara Logar in Andrej Pančur

DOI

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Zgodovina št. 2/2025, letnik 33

ISSN 1318-1416

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2025

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/zgodovina-v-soli/>

Marta Rendla, Mojca Šorn, Tamara Logar in Andrej Pančur, Inštitut za novejšo zgodovino

ZBIRKA RAZISKOVALNIH PODATKOV SMRTNE ŽRTVE MED PREBIVALSTVOM NA OBMOČJU REPUBLIKE SLOVENIJE MED DRUGO SVETOVNO VOJNO IN NEPOSREDNO PO NJEJ

Zbirka 80 let po koncu druge svetovne vojne

Veliko je zapisov, da je bila druga svetovna vojna najobsežnejši spopad v zgodovini človeštva, ki je terjal približno 60 milijonov človeških življenj.¹ Manj znano pa je dejstvo, da je bila ena izmed redkih evropskih držav, ki je utrpela več kot milijon smrtnih žrtev, tudi Jugoslavija. V drugi svetovni vojni in zaradi nje je utrpela 6,7-odstotno izgubo prebivalstva,² prav toliko pa tudi Slovenija s približno 100.000 smrtnimi žrtvami.³ S 6,7 odstotka izgub prebivalstva se Slovenija uvršča med zmerno prizadete države. Izgube prebivalstva v Sovjetski zvezi so bile denimo ocenjene na 13,7 odstotka, na Poljskem pa na 16 odstotkov. Po izgubah prebivalstva sta Sloveniji blizu Madžarska, ki beleži 6,3-odstotno izgubo prebivalstva, in Avstrija, ki beleži 5,8 odstotno izgubo prebivalstva.

V Sloveniji je bila razprava o naravi in žrtvah druge svetovne vojne še posebej aktualna po osamosvojitvi Slovenije. V devetdesetih letih je bila ustanovljena parlamentarna komisija, ki ji je bilo mdr. poverjeno ugotavljanje števila žrtev povojnih pobojev, vendar dela ni dokončala. S popisovanjem žrtev so začele tudi razne občinske komisije, civilna združenja, ljubiteljski raziskovalci, poklicni zgodovinarji. Njihovo delo je pripeljalo samo do parcialnih rezultatov, ki so obravnavali posamezno skupino žrtev ali pa se omejevali na ozko geografsko območje. Inštitut za novejšo zgodovino je omejenost na le eno skupino žrtev oziroma na le eno geografsko področje želel preseči in je izdelal projekt o nacionalnem popisu vseh žrtev, vojaških in civilnih oseb. Izvajati ga je začel leta 1997 pod naslovom *Nacionalna*

zbirka Žrtve druge svetovne vojne na Slovenskem in zaradi nje, nato Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju Republike Slovenije med drugo svetovno vojno in neposredno po njej 1941–1946 (2003–2006), Preverjanje seznamov žrtev druge svetovne vojne in neposredno po njej po matičnih knjigah (2006–2009) in slednjič Pregled mrliških matičnih knjig za ugotovitev števila ter strukture žrtev druge svetovne vojne in neposredno po njej (2010–2012). V obdobju po tem, ko je potekalo dopolnjevanje zbirke v sodelovanju z zainteresirano laično in strokovno javnostjo, je bil skrbnik popisa inštitutski program Raziskovalna infrastruktura Slovenskega zgodovinopisja.

Ob 80. obletnici konca druge svetovne vojne se je Inštitut za novejšo zgodovino odločil, da na spletnem portalu Zgodovina Slovenije – Sistory objavi celotno *Zbirko raziskovalnih podatkov Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju Republike Slovenije med drugo svetovno vojno in neposredno po njej*. Seznam je edini tovrstni sistematični popis žrtev druge svetovne vojne in zaradi nje v Sloveniji. Zajema tako vojaške kot civilne osebe, ki so med drugo svetovno vojno in neposredno po njej (maj 1940–januar 1946) imele rezidenčno pravico na območju današnje Republike Slovenije in so življenje izgubile zaradi vojnega in povojnega revolucionarnega nasilja ali posledic vojne. Vsebuje več kot 100.000 oseb in temelji na zgodovinopisni in viktimološki metodi, na osnovi katere identiteto posamezne žrtve definira s 25 podatki (priimek in ime, imena staršev, dekliški priimek matere, domače ime, datum in kraj rojstva, naslov/zadnje stalno bivališče, stara in nova občina, okupacijska pokrajina, zakonski stan, poklic, narodnost, spol; pripadnost vojaški formaciji, čin/civilni status, datum in kraj smrti ali izginotja, kraj in država pokopa, vzrok in okoliščine smrti, povzročitelj smrti).

Baza temelji na podatkih, zbranih na temelju različnih med seboj neodvisnih primarnih in sekundarnih arhivskih virov, časopisja, revij, dokumentarnega gradiva, gradiva civilnih združenj, gradiva dveh parlamentarnih komisij za raziskovanje oziroma preiskovanje povojnih množičnih pobojev, pravno dvomljivih procesov in drugih nepravilnosti, referenčne literature in ustnih virov. Stopnja preverjenosti posamezne žrtve v več različnih in med seboj neodvisnih virih se razlikuje

¹ Gl. npr. Martin Gilbert, *Second World War* (London: Phoenix Press, 2000), str. 745, 746.

² Vida Deželak Barič in Marta Rendla, »Druga svetovna vojna in viktimološka podoba Zasavja«, v *Žrtve druge svetovne vojne v Zasavju* (Trbovlje: Zasavski muzej, 2012), str. 107–120, tu 107. Vladimir Žerjavič, *Gubici stanovništva Jugoslavije u drugom svjetskom ratu* (Zagreb: Jugoslovensko viktimološko društvo, 1989), str. 122.

³ Tadeja Tominšek Rihtar in Mojca Šorn, »Izgube in smrtne žrtve«, v *Slovenska novejša zgodovina: od programa Zedinjena Slovenija do mednarodnega priznanja Republike Slovenije: 1848–1993* (Ljubljana: Mladinska knjiga in Inštitut za novejšo zgodovino, 2005), str. 790–795.

od žrtve do žrtve, saj obstajajo primeri, ko tega zaradi pomanjkanja ali neobstoja zadostnih virov ni bilo mogoče storiti. Zaradi takih metodoloških težav, zlasti zaradi dejstva, da je za posameznimi žrtvami ostalo le malo primarnih dokumentov ali pa celo nič, so bili sprva javno dostopni le podatki o žrtvah, katerih smrt je potrjena v matični mrliški knjigi. V mrliških knjigah pa je bilo mogoče preveriti le 61.666.000 imen, saj vsi vpisi iz različnih vzrokov niso bili izvedeni.⁴

VABILO K DOPOLNJEVANJU ZBIRKE

Seznam z vsemi podatki je od leta 2025 strokovni in laični javnosti dostopen na portalu Zgodovina Slovenije – Sistory. Po novem lahko podatke dopolnjujejo tudi uporabniki z vzpostavljanjem vzporedne lastne baze. S posredovanjem natančnejših podatkov bodo tako soustvarjali osnovno bazo podatkov. Navodila so dostopna na povezavi: <https://www.sistory.si/ww2>

K sodelovanju oziroma popolnjevanju baze vabimo vse zainteresirane, saj smo prepričani, da lahko skupaj pridemo do kar se da točnih podatkov. Ti podatki pa niso pomembni le za znanstveno oceno narave druge svetovne vojne in rezultatov le-te, temveč bodo okrepili moralno-etični pomen projekta, s katerim želimo, kot smo vedno poudarjali, žrtve druge svetovne vojne iztrgati iz rok politike in ideologij, jim vrniti ime in dati pravico do groba.

VIRI IN LITERATURA

Deželak Barič, V., in Rendla, M. (2012). »Druga svetovna vojna in viktimološka podoba Zasavja.« V *Žrtve druge svetovne vojne v Zasavju* (str. 107–120). Zasavski muzej.

Gilbert, M. (2000). *Second World War*. Phoenix Press.

Interna baza Inštituta za novejšo zgodovino (INZ): Tadeja Tominšek Čehulić, Mojca Šorn, Marta Rendla, Dunja Dobaja, Tamara Logar: *Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju Republike Slovenije med drugo svetovno vojno in neposredno po njej* [Zbirka]. <https://www.inz.si/sl/Dogodki/ww2/>; <https://www.sistory.si/ww2>

Tominšek Rihtar, T., in Šorn, M. (2005). »Izgube in smrtne žrtve.« V *Slovenska novejša zgodovina: od programa Zedinjena Slovenija do mednarodnega priznanja Republike Slovenije: 1848–1993*, (str. 790–795). Mladinska knjiga in Inštitut za novejšo zgodovino.

Zgodovina Slovenije – Sistory. <https://www.sistory.si/zrtve/historiat>

Žerjavič, V. (1989). *Gubici stanovništva Jugoslavije u drugom svjetskom ratu*. Jugoslovensko viktimološko društvo.

⁴ Interna baza Inštituta za novejšo zgodovino (INZ): Tadeja Tominšek Čehulić, Mojca Šorn, Marta Rendla, Dunja Dobaja, Tamara Logar: *Smrtne žrtve med prebivalstvom na območju Republike Slovenije med drugo svetovno vojno in neposredno po njej* [Zbirka], dostopno 10. 3. 2025. Gl. tudi Zgodovina Slovenije – Sistory, <https://www.sistory.si/zrtve/historiat>, dostopno 7. 3. 2025.